

§ 39

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi varhaiskasvatuslaiksi

HEL 2018-001557 T 03 00 00

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon hallituksen esityksen luonnoksesta uudeksi varhaiskasvatuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi:

Lautakunnan lausunto on jaoteltu lausuntopyynnön mukaisesti lakiehdotuksen luonnoksen lukujen pohjalta.

1 luku. Yleiset säännökset (1-3 §)

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää lain tarkoitusta ja soveltamisalaa, varhaiskasvatuksen määritelmää ja varhaiskasvatuksen tavoitteita koskevaa ensimmäistä lukua kokonaisuudessaan onnistuneena ja selkeänä. Erityisen hyvä on, että lapsen oikeus varhaiskasvatukseen on nostettu lain keskeiseksi periaatteeksi ja että varhaiskasvatuksen määritelmässä korostuu pedagogiikka.

Pedagogiikan ja pedagogisen osaamisen vahvistaminen on tärkeää, sillä varhaiskasvatuksessa luodaan pohja elinikäiselle oppimiselle. Monien taitojen kannalta aivojen kehittymisen paras herkkyyskausi osuu ikävuosiin 1-6 ja esimerkiksi kielelliselle kehitykselle varhaiskasvatus on otollista aikaa.

Varhaiskasvatuksen tavoitteita sovelletaan kaikissa toimintamuodoissa. Avointa varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa monella tavalla ja on hyvä, että tavoitteita voidaan soveltaa toimintaan soveltuvalla tavalla.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kuitenkin toteaa, että avoin varhaiskasvatus eroaa oleellisesti päiväkotien varhaiskasvatuksesta esimerkiksi henkilöstön koulutusvaatimusten ja ryhmäkokojen sääntelyn suhteen.

Lain soveltamisala on määritelty järjestäjän näkökulmasta selkeästi ja kattavasti. Myös viittaus perusopetuslaissa määriteltyyn esiopetukseen on perusteltu. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot on kuvattu aiempaa selkeämmin, ja aiemmin käytetty käsite "muu varhaiskasvatus" on korvattu käsitteellä "avoin varhaiskasvatus".

2 luku. Varhaiskasvatuksen järjestäminen (4-11 §)

Luonnoksen 4 §:ssä säädetään lapsen edun ensisijaisuudesta. Sana-
muoto on vahvempi kuin nyt voimassa olevassa lainsäädännössä, jos-
sa vaaditaan lapsen edun huomioimista. Pykälän taustalla on YK:n lap-
sen oikeuksien sopimuksen 3. artikla, ja lapsen edun ensisijaisuutta on
pidettävä läpileikkaavana periaatteena kaikkea toimintaa järjestettäes-
sä. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää lapsen edun ensisijaisuutta
tärkeänä ja on hyvä, että se on lainsäädännössä huomioitu näin vah-
vasti.

5 §:ssä säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää varhaiskasvatusta
sekä siitä, miten palveluja tulee tuottaa tai hankkia. Kunnan hankkimal-
ta palvelulta edellytetään samaa tasoa kuin mitä edellytetään kunnalli-
selta toimijalta.

5 § kolmannessa momentissa olisi säädös siitä, että palvelun käyttäjäl-
le voidaan antaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun
lain mukainen palveluseteli. Lakiehdotuksen perusteluiden mukaan
myöhemmin on tarkoitus valmistella laki varhaiskasvatuksen palveluse-
telistä. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä sitä, että mainit-
tu laki valmistellaan mahdollisimman nopeasti ja myös järjestämistapo-
jen osalta pystytään luopumaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan
lainsäädännön soveltamisesta

Uutena asiana lakiehdotuksen 5 § neljännessä momentissa säädettäi-
siin niin kutsutusta lähipalveluperiaatteesta. Vaikka Helsingissä suurim-
malle osalle palvelun käyttäjistä on pystytty tarjoamaan palvelua lähi-
palveluna tähänkin asti, pitää kasvatus- ja koulutuslautakunta hyvänä
sitä, että asiasta säädetään myös uudessa varhaiskasvatuslaissa. Lä-
hipalveluperiaate palvelee yhtenäisten ja eheidä opintokujien raken-
tumista varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetuk-
seen.

Lakiehdotuksen 6 §:ssä säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää
varhaiskasvatusta asumisen ja oleskelun perusteella. Pykälä on pystyt-
ty hieman selkiyttämään suhteessa aiempaan lainsäädäntöön.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää hyvänä linjauksena sitä, että var-
haiskasvatuksen järjestäjän on toimittava yhteistyössä kunnan muiden
tahojen kanssa. Hyvää on myös maininta siitä, että lapsen tuen järjes-
tämiseksi on tarpeen mukaan toimittava yhteistyössä sosiaali- ja ter-
veydenhuollosta vastaavien tahojen kanssa.

Järjestäjän näkökulmasta laissa tulee selkeyttää tuen järjestämisen pe-
riaatteita. Tuen muodot ja käsitteet tulee saattaa yhdenmukaisiksi var-
haiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa.

Lakiehdotuksen 10 §:ssä säädetään varhaiskasvatusympäristöstä. Pykälä on monilta osin saman sisältöinen kuin nyt voimassa oleva lain-säädäntö, mutta uutena asiana ehdotukseen on otettu kohta "lasta tu-lee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä." Tämä on kasvatus- ja koulutuslautakunnan mielestä tärkeä lisäys ja edistää to-teutuessaan lasten hyvinvointia.

3 luku. Oikeus varhaiskasvatukseen (12-15 §)

Lakiehdotuksen 12 §:ssä säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasva-tukseen 20 tuntia viikossa tai tätä laajempaan varhaiskasvatukseen, mikäli se on tarpeen vanhemman tai muun huoltajan työssäkäynnin tai muun syyn takia. Lisäksi pykälässä säädetään lapsen oikeudesta 20 tuntia laajempaan varhaiskasvatukseen, mikäli se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että Helsingissä on kaupunginvaltuustoon päätöksellä päätetty, että kaikilla lapsilla on ilman erillistä selvitystä oikeus kokopäiväiseen var-haiskasvatukseen.

13 §:ssä säädetään vuorohoidon järjestämisestä. Helsingissä järjeste-tään jo nykyisin varhaiskasvatusta iltaisin ja suomenkielisessä varhais-kasvatuksessa myös ympärivuorokautisena hoitona perheiden tarvetta vastaavasti.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että lakiin tulisi palauttaa kaik-kien lasten subjektiivinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen.

4 luku. Menettelysäännökset (16-20 §)

Lakiehdotuksen 4. lukuun on koottu ohjaukseen ja neuvontaan, hake-miseen, päätökseen, varhaiskasvatusoikeuteen liittyviin menettelyihin sekä osallisuuteen ja vaikuttamiseen liittyvät säädökset. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää kokonaisuutta selkeänä ja on hyvä, että aiem-min vain asetuksessa määritellyt hakemiseen ja paikan saamiseen liit-tyvät säädökset on nyt otettu lain piiriin.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä sitä, että ohjauksessa ja neuvonnassa painotetaan perheiden oikeutta valita tilanteeseensa sopiva ratkaisu varhaiskasvatuksen järjestämiseen.

Lapsen ja huoltajien osallisuuteen liittyvä 20 § on samassa muodossa kuin voimassa olevan lain 7 §. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että osallisuus on huomioitu myös uudessa lakiehdotuksessa riittävän painokkaasti.

5 luku. Varhaiskasvatuksen suunnittelu ja arviointi (21-24 §)

Varhaiskasvatuksen suunnittelua ja arviointia käsittelevä lakiehdotuksen 5. luku on suurelta osin yhdenmukainen voimassa olevan lainsäädännön kanssa. Uutena asiana lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa käsittelevään 23 §:ään on tullut maininta siitä, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi lapsen tuen tarvetta, riittävyttä ja tarkoituksenmukaisuutta on arvioitava vähintään kerran vuodessa.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta vastaisi nykyiseen tapaan varhaiskasvatuksen opettajaksi (aiempi lastentarhanopettaja) kelpoinen henkilö. Avoimeksi jää edelleen kysymys siitä, kuka vastaa perhepäivähoidossa olevan lapsen suunnitelman laatimisesta. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toivoo jatkovalmistelussa tämän asian selkeyttämistä.

6 luku. Henkilöstö, kelpoisuusvaatimukset ja niiden siirtymäsäännökset (25-33 § + 75 §:n 2 momentti ja 76 § + asetusluonnos 3 §)

Lakiehdotuksen henkilöstöä ja kelpoisuusvaatimuksia käsittävä 6. luku sisältää paljon muutoksia, joilla on merkittäviä vaikutuksia varhaiskasvatuksen järjestämiseen. Lakiehdotuksessa esitetään, että nykyiset ammattinimikkeet korvattaisiin uusilla ammattinimikkeillä varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, perhepäivähoitaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää ehdotettuja uusia nimikkeitä pääosin hyvinä ja selkeinä. Henkilöstöön liittyvä uudistus kokonaisuudessaan edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja hyvinvointia, kun varhaiskasvatuksen lapsiryhmässä on aiempaa selkeämmin edustettuna sekä pedagoginen, sosiaalityön että terveydenhuollon osaaminen ja näkökulma. Varhaiskasvatuksessa työtä tehdään paitsi lapsen, myös koko perheen kanssa, ja on hyvä, että sosiaalialan koulutuksen saaneiden työntekijöiden työpanos pystytään aiempaa paremmin suuntaamaan heidän osaamistaan vastaavalla tavalla. Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja on nimikkeenä hyvä ja vastaa aiempaa nimikettä. Varhaiskasvatuksen ammattihenkilöstön koulutuksessa tulee jatkossa kiinnittää huomiota eri ammattiryhmien keskeisen osaamisen hyödyntämiseen osana moniammatillista työtä.

Varhaiskasvatuksen opettaja on nimikkeenä hyvä ja kuvaava, ja siitä käy selvästi ilmi työn sisältö sekä se, mihin työ kohdistuu. Varhaiskasvatuksen sosionomi nimikkeenä viittaa enemmänkin tutkintonimikkeeseen.

Lakiehdotuksen luonnoksessa esitetään, että päiväkodin johtajalta vaadittaisiin jatkossa kasvatustieteen maisterin tutkinto. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tätä hyvänä uudistuksena, koska päiväkodin johtajan työ on muuttunut vuosien saatossa aiempaa vaativammaksi ja

työn vaatimukset ovat moninaistuneet. Johtajan työssä on suuri yhteiskunnallinen vastuu ja hän esimerkiksi vastaa varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumisesta yksikössään. Kasvatus- ja koulutuslautakunta katsoo, että maisteriopintoihin pitää kuitenkin jatkossa sisällyttää nykyistä enemmän johtamisopintoja.

Lakiehdotuksessa esitetään myös, että perhepäivähoitajilta edellytetään jatkossa soveltuvaa ammattitutkintoa tai muuta soveltuvaa koulutusta. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tätä hyvänä uudistuksena, mutta toteaa, että Helsingissä mainittu ammattitutkinto on vaadittu tähänkin asti, joten lakimuutos ei tältä osin vaikuta perhepäivähoidon järjestämiseen Helsingissä.

Steinerpedagogiikkaan perustuvassa varhaiskasvatuksessa jatkossa varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään olisi kelpoinen myös steinerpedagogiset varhaiskasvattajan opinnot suorittanut henkilö, mikä on tarkoituksenmukainen lisäys.

7 luku. Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus ja niiden siirtymäsäännökset (34-39 § + 75 §:n 3 momentti + asetusluonnos 1-2 §)

Luonnoksen 7. luvussa säädetään henkilöstön mitoituksesta, rakenteesta ja täydennyskoulutuksesta. Lakiehdotuksen mukaan mitoituksesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Henkilöstön rakenteeksi esitetään, että vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus.

Lakiehdotuksen perusteluissa esitetään, että henkilöstörakenteen muutosten aiheuttama nousu palkkakustannuksista olisi noin 39 miljoonaa euroa vuodessa. Helsinki vastaa noin 10 % koko maan varhaiskasvatuksesta, joten Helsingin osalta tämän laskelman mukaan kustannusvaikutus olisi 3,9 miljoonaa. Helsingissä on tällä hetkellä lastentarhanopettajia noin 40 % hoito- ja kasvatushenkilöstöstä. Henkilöstörakenteen muutokseen tulee varautua jo ennen muutoksen voimaantuloa, joten lisäkustannuksia syntyy jo ennen vuotta 2030.

Tällä hetkellä Helsingissä ei saada riittävästi koulutettuja lastentarhanopettajia avoimiin tehtäviin. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että osaavaa ja koulutettua henkilöstöä on saatavilla riittävästi. Tämä edellyttää, että koulutusmäärät ovat riittävällä tasolla. Myös varhaiskasvatuksen erityisopettajien koulutusmääriin tulee kiinnittää huomiota.

Lakiin liittyvissä siirtymäsäännöksissä esitetään, että muutokset kelpoisuusvaatimuksissa ja henkilöstörakenteessa tulevat voimaan vuonna 2030 ja ne koskevat vain siirtymäajan jälkeen rekrytoitavaa uutta henkilöstöä. Siirtymäaika takaa varhaiskasvatuksen järjestäjälle riittävän pitkän varautumisajan.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että asetusta tulisi muuttaa niin, että päiväkodissa olisi hoito- ja kasvatustehtävissä vähintään yksi henkilö, jolla on henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain mukainen ammatillinen kelpoisuus, enintään seitsemää kokopäivähoidossa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta korostaa, että laista on käytävä selvästi ilmi, että lasten turvallisuus tai suunnitelmallinen pedagoginen toiminta eivät saa kärsiä tilapäisten poikkeamien vuoksi.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta korostaa lisäksi riittävän palkkatason merkitystä työvoiman pysyvyydelle.

8 luku. Salassapito ja tietojen vaihto (40-42 §)

Lakiehdotuksen luonnoksessa salassapitoa koskevat säännökset ovat aiempaan varhaiskasvatuslakiin nähden kokonaan uusia. Aiemmin varhaiskasvatukseen on sovellettu sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettua lakia. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää perusteltuna uudistuksena sitä, että jatkossa asiakkuus ei kuulu salassapidon piiriin. Muuten lakiehdotuksessa on varmistettu sekä riittävä salassapidon taso että oikeus poiketa salassapitovelvoitteista silloin, kun se on lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta perusteltua.

9 luku. Yksityisen palvelujen tuottajan järjestämä varhaiskasvatus (43-49 §)

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää hyvänä, että yksityiseen varhaiskasvatukseen liittyvät kysymykset ovat ensimmäistä kertaa kattavasti määritelty lakiehdotuksessa. Varhaiskasvatuksessa käytetään myös palveluseteliä, joka jää edelleen on osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä.

10.luku. Hallinto ja valvonta (50-59 §)

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että kunnilla ja aluehallintoviranomaisilla on riittävät resurssit yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaan.

11 luku. Rahoitus ja asiakasmaksut (60-61 §)

11. lukuun sisältyvät säädökset vastaavat voimassa olevassa lainsäädännössä olevia säädöksi, eikä kasvatus- ja koulutuslautakunta näe tässä aiheita muutoksiin.

13 luku. Varhaiskasvatuksen tietovaranto ja sen käyttöönoton aikataulusta (65-74 § + 77 §)

Lakiesityksen luonnoksessa ehdotetaan, että perustettaisiin varhaiskasvatuksen tietovaranto. Sen teknisenä ylläpitäjänä toimisi opetushallitus, joka vastaisi yleisen toiminnan ja teknisen käyttöyhteyden lisäksi tietovarannon käytettävyydestä, eheydestä ja muuttumattomuudesta sekä suojaamisesta ja säilyttämisestä. Opetushallitus myös vastaisi tietovarannon kautta tapahtuvan luovutuksen lainmukaisuudesta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta katsoo, että tietovaranto mahdollistaisi EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa edellytetyn rekisteröidyn oikeuden saada pääsy tietoihinsa aivan uudella tavalla, jota ei muuten voida vielä toteuttaa. Lisäksi näyttää siltä, että tietojen luovutukset viranomaisille olisi mahdollista hoitaa helpommin kuin tällä hetkellä muuten on mahdollista. Nämä ovat hyviä uudistuksia.

Huomioitavaa on, että tietovarasto aiotaan perustaa kopiotietovarantona ja masterdata säilyy edelleen varhaiskasvatuksen järjestäjällä. Lisäksi varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee rikastaa omaa dataansa OPH:sta saadulla oppijanumerolla ja mahdollistaa tietojen siirto kopiotietovarantoon. Rajapintojen osalta tulisi hyödyntää suomi.fi KAPA-palvelua. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle aiheutuu teknisestä toteutuksesta kustannuksia.

Lisäksi koska lakiesityksen mukaan varhaiskasvatuksen asiakkuus ei olisi enää lähtökohtaisesti salassa pidettävä tieto, aiheuttaa tämä luultavammin uusien ja uudenlaisten palveluiden kehitystä. Tulee myös huomioida, että osa korvattavien OPM-kyselyiden kustannuksista tulee siirtymään tietohallinnon ylläpitokustannuksiin, liittyen tiedonsiirtoon ja tiedonsiirron mahdollistamiseen kopiotietovarantoon.

14 luku. Voimaantulo (75 §)

Lain voimaantulo kannalta keskeistä on pitkä siirtymäaika henkilöstörakenteen osalta. Henkilöstörakenteeseen liittyvä 37 § ja päiväkodinjohdajan kelpoisuuteen liittyvä 31 § tulevat voimaan 1.1.2030. Pitkä siirtymäaika on henkilöstön koulutuksen ja saatavuuden näkökulmasta perusteltu.

Vaikutukset

Ehdotuksella on useita myönteisiä vaikutuksia lapsen saamaan palveluun sekä sen laatuun. Lakiehdotukseen on selkeästi kirjattu lapsen edun ensisijaisuus, mitä on pidettävänä hyvänä asiana. Lapsen suojaamiseen kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä velvoittava pykälä parantaa lasten terveyttä ja hyvinvointia.

Ehdotuksen käsittämät muutokset varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteessa parantavat pedagogiikan toteutumista ja eri ammattiryhmien edustus lapsiryhmässä lisää moniammatillista osaamista. Salassapitoon liittyvät muutokset parantavat tiedon kulkua varhaiskasvatuksen ja perheiden välillä.

Ehdotus vahvistaisi varhaiskasvatuksen erityisopettajan osallistumista lapsen tuen tarpeen arviointiin sekä yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa. Tämä edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä on tärkeää oppimisen jatkumon näkökulmasta.

Ehdotuksen taloudelliset vaikutukset liittyvät erityisesti henkilöstörakenteessa tapahtuviin muutoksiin. Arvion mukaan vaikutukset olisivat noin 39 miljoonaa euroa vuodessa, mikä tarkoittaa Helsingin osalta noin 3,9 miljoonaa euroa.

Henkilöstöön liittyvät muutokset vaikuttavat myös pätevän ammattihenkilöstön tarpeeseen ja riittävät koulutusmäärät tulee varmistaa. Lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien koulutuksen paikkamääriä arvioitaessa tulee huomioida myös se, että ruotsinkielistä henkilöstöä koulutetaan Helsingissä riittävästi.

Varhaiskasvatuksen tietovarannolla on taloudellisia vaikutuksia, joita on kuitenkin vaikea täysin arvioida. Ehdotuksessa on laskettu, että tietovarannon kehittämis- ja ylläpitokustannukset olisivat 890 000 euroa vuonna 2018 ja sen jälkeen 650 000 euroa vuodessa. Varhaiskasvatuksen järjestäjille ei arvioida aiheutuvan merkittäviä kustannuksia, mutta tietojen käytön ja luovuttamisen sujuvoittaminen toisi jonkin verran säästöjä pidemmällä aikavälillä.

Lausunnon keskeinen sisältö

- Lapsen edun ensisijaisuus on lakiehdotuksen keskeinen periaate, mikä on perusteltu ja hyvä ratkaisu. Samoin pedagogiikan korostaminen on lapsen edun kannalta tärkeää.
- Avoimen varhaiskasvatuksen aiempaa tarkempi määrittely on varhaiskasvatuksen järjestäjän kannalta selkeä ja hyvä ratkaisu.
- Varhaiskasvatus toteutuu jo nykyisin pääosin lähipalveluna, mutta lähipalveluperiaatteen kirjaaminen lakiin on hyvä ja perusteltu asia.
- Kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen periaatteita ei ole käsitelty lakiehdotuksessa, mikä on järjestäjän kannalta ongelmallista.

- Henkilöstön mitoitukseen ja henkilöstörakenteeseen liittyvät muutokset ovat hyviä ja perusteltuja. Henkilöstön koulutuksesta ja koulutetun henkilöstön saatavuudesta on kuitenkin huolehdittava.
- Salassapitoon ja tietojen vaihtoon liittyvät uudistukset ovat hyviä ja helpottavat merkittävästi yhteistyötä ja tiedonsiirtoa perheiden kanssa.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli Mikko Mäkelä. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus:

Petra Malin: Lisäys kappaleen 15 loppuun kohtaan 3 luku. Oikeus varhaiskasvatukseen (12-15 §)

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että lakiin tulisi palauttaa kaikkien lasten subjektiivinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen.

Kannattaja: Otso Kivekäs

Vastaehdotus:

Petra Malin: Lisäys kappaleen 27 loppuun kohtaan 7 luku. Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus ja niiden siirtymäsäännökset (34-39 § + 75 §:n 3 momentti + asetusluonnos 1-2 §)

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että asetusta tulisi muuttaa niin, että päiväkodissa olisi hoito- ja kasvatustehtävissä vähintään yksi henkilö, jolla on henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain mukainen ammatillinen kelpoisuus, enintään seitsemää kokopäivähoidossa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden.

Kannattaja: Otso Kivekäs

Vastaehdotus:

Petra Malin: Lisäys kappaleeseen (5) 1 luku. Yleiset säännökset (1-3 §)

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kuitenkin toteaa, että avoin varhaiskasvatus eroaa oleellisesti päiväkotien varhaiskasvatuksesta esimerkiksi henkilöstön koulutusvaatimusten ja ryhmäkokojen sääntelyn suhteen.

Kannattaja: Vesa Korkkula

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Petra Malinin tekemän ja Vesa Korkkulan kannattaman vastaehdotuksen.

Vastaehdotus:

Petra Malin: Lisäys kappaleen (30) loppuun kohtaan 7. luku. Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus ja niiden siirtymäsäännökset (34-39 § + 75 §:n 3 momentti + asetusluonnos 1-2 §):

Kasvatus- ja koulutuslautakunta korostaa lisäksi riittävän palkkatason merkitystä työvoiman pysyvyydelle.

Kannattaja: Vesa Korkkula

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Petra Malinin tekemän ja Vesa Korkkulan kannattaman vastaehdotuksen.

Vastaehdotus:

Petra Malin: Kappale (9) 2 luku. Varhaiskasvatuksen järjestäminen (4-11 §)

Poistetaan viimeinen lause: "Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä sitä, että mainittu laki valmistellaan mahdollisimman nopeasti ja myös järjestämistapojen osalta pystytään luopumaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan lainsäädännön soveltamisesta."

Kannattaja: Vesa Korkkula

Vastaehdotus:

Petra Malin: Kappale (9) 2 luku. Varhaiskasvatuksen järjestäminen (4-11 §)

Lisätään loppuun: Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että varhaiskasvatuksen merkityksen korostuessa osana lapsen koulutuspolkua, palvelusetelin käyttö ja voitontavoittelu sopivat huonosti varhaiskasvatukseen. Palvelusetelin laajamittainen käyttö vaikeuttaa myös kunnan mahdollisuuksia tehdä linjauksia koskien kuntansa alueella järjestettävää varhaiskasvatusta.

Kannattaja: Vesa Korkkula

Vastaehdotus:

Petra Malin: Lisäys kappaleen (17) loppuun kohtaan 4 luku. Menettelysäännökset (16-20 §):

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä sitä, että ohjauksessa ja neuvonnassa painotetaan perheiden oikeutta valita tilanteeseensa sopiva ratkaisu varhaiskasvatuksen järjestämiseen.

Kannattaja: Vesa Korkkula

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Petra Malinin tekemän ja Vesa Korkkulan kannattaman vastaehdotuksen.

Vastaehdotus:

Petra Malin: Lisäys kappaleen (27) loppuun kohtaan 7 luku. Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus ja niiden siirtymäsäännökset (34-39 § + 75 §:n 3 momentti + asetusluonnos 1-2 §)

Kasvatus- ja koulutuslautakunta korostaa, että laista on käytävä selvästi ilmi, että lasten turvallisuus tai suunnitelmallinen pedagoginen toiminta eivät saa kärsiä tilapäisten poikkeamien vuoksi.

Kannattaja: Vesa Korkkula

Vastaehdotus:

Petra Malin: Lisäys, uusi kappale, 10. luku. Hallinto ja valvonta (50-59 §)

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että kunnilla ja aluehallintoviranomaisilla on riittävät resurssit yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaan.

Kannattaja: Vesa Korkkula

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Petra Malinin tekemän ja Vesa Korkkulan kannattaman vastaehdotuksen.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisäys kappaleen 15 loppuun kohtaan 3 luku. Oikeus varhaiskasvatukseen (12-15 §) Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että lakiin tulisi palauttaa kaikkien lasten subjektiivinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen.

Jaa-äännet: 3

Pia Kopra, Dani Niskanen, Mirita Saxberg

Ei-äännet: 9

Ted Apter, Fatim Diarra, Martina Harms-Aalto, Ville Jalovaara, Otso Kiväkäs, Vesa Korkkula, Petra Malin, Abdirahim Mohamed, Pia Pakari-

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Emma Kari

Suoritetussa äänestyksessä Petra Malinin vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 9–3. Poissa 1.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisäys kappaleen 27 loppuun kohtaan 7 luku. Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus ja niiden siirtymäsäännökset (34-39 § + 75 §:n 3 momentti + asetusluonnos 1-2 §) Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että asetusta tulisi muuttaa niin, että päiväkodissa olisi hoito- ja kasvatustehtävissä vähintään yksi henkilö, jolla on henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain mukainen ammatillinen kelpoisuus, enintään seitsemää kokopäivähoidossa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden.

Jaa-äännet: 1

Dani Niskanen

Ei-äännet: 11

Ted Apter, Fatim Diarra, Martina Harms-Aalto, Ville Jalovaara, Otso Kivekäs, Pia Kopra, Vesa Korkkula, Petra Malin, Abdirahim Mohamed, Pia Pakarinen, Mirita Saxberg

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Emma Kari

Suoritetussa äänestyksessä Petra Malinin vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 11–1. Poissa 1.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Kappale (9) 2 luku. Varhaiskasvatuksen järjestäminen (4-11 §) Poistetaan viimeinen lause: "Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä sitä, että mainittu laki valmistellaan mahdollisimman nopeasti ja myös järjestämistapojen osalta pystytään luopumaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan lainsäädännön soveltamisesta."

Jaa-äännet: 8

Ted Apter, Fatim Diarra, Martina Harms-Aalto, Otso Kivekäs, Pia Kopra, Dani Niskanen, Pia Pakarinen, Mirita Saxberg

Ei-äännet: 2

Vesa Korkkula, Petra Malin

Tyhjä: 2

Ville Jalovaara, Abdirahim Mohamed

Poissa: 1

Emma Kari

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän ehdotus voitti Petra Malinin vastaehtotuksen äänin 8–2. Tyhjää äänesti 2. Poissa 1.

4 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Kappale (9) 2 luku. Varhaiskasvatuksen järjestäminen (4-11 §) Lisätään loppuun: Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että varhaiskasvatuksen merkityksen korostuessa osana lapsen koulutuspolkua, palvelusetelin käyttö ja voitontavoittelu sopivat huonosti varhaiskasvatukseen. Palvelusetelin laajamittainen käyttö vaikeuttaa myös kunnan mahdollisuuksia tehdä linjauksia koskien kuntansa alueella järjestettävää varhaiskasvatusta.

Jaa-äännet: 8

Ted Apter, Fatim Diarra, Martina Harms-Aalto, Otso Kivekäs, Pia Kopra, Dani Niskanen, Pia Pakarinen, Mirita Saxberg

Ei-äännet: 2

Vesa Korkkula, Petra Malin

Tyhjä: 2

Ville Jalovaara, Abdirahim Mohamed

Poissa: 1

Emma Kari

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän ehdotus voitti Petra Malinin vastaehtotuksen äänin 8–2. Tyhjää äänesti 2. Poissa 1.

5 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisäys kappaleen (27) loppuun kohtaan 7 luku. Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus ja niiden siirtymäsäännökset (34-39 § + 75 §:n 3 momentti + asetusluonnos 1-2 §) Kasvatus- ja koulutuslautakunta korostaa, että laista on käytävä selvästi ilmi, että lasten turvallisuus tai suunnitelmallinen pedagoginen toiminta eivät saa kärsiä tilapäisten poikkeamien vuoksi.

Jaa-äännet: 4

Martina Harms-Aalto, Dani Niskanen, Pia Pakarinen, Mirita Saxberg

Ei-äännet: 8

Ted Apter, Fatim Diarra, Ville Jalovaara, Otso Kivekäs, Pia Kopra, Vesa Korkkula, Petra Malin, Abdirahim Mohamed

Tyhjä: 0

Poissa: 1
Emma Kari

Suoritetussa äänestyksessä Petra Malinin vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 8–4. Poissa 1.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Mikko Mäkelä, kehittämisen tuen päällikkö, puhelin: 310 24378
mikko.makela(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa seuraavan lausunnon hallituksen esityksen luonnoksesta uudeksi varhaiskasvatuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi:

Lautakunnan lausunto on jaoteltu lausuntopyynnön mukaisesti lakiehdotuksen luonnoksen lukujen pohjalta.

1 luku. Yleiset säännökset (1-3 §)

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää lain tarkoitusta ja soveltamisalaa, varhaiskasvatuksen määritelmää ja varhaiskasvatuksen tavoitteita koskevaa ensimmäistä lukua kokonaisuudessaan onnistuneena ja selkeänä. Erityisen hyvä on, että lapsen oikeus varhaiskasvatukseen on nostettu lain keskeiseksi periaatteeksi ja että varhaiskasvatuksen määritelmässä korostuu pedagogiikka.

Pedagogiikan ja pedagogisen osaamisen vahvistaminen on tärkeää, sillä varhaiskasvatuksessa luodaan pohja elinikäiselle oppimiselle. Monien taitojen kannalta aivojen kehittymisen paras herkkyykskausi osuu ikävuosiin 1-6 ja esimerkiksi kielelliselle kehitykselle varhaiskasvatus on otollista aikaa.

Varhaiskasvatuksen tavoitteita sovelletaan kaikissa toimintamuodoissa. Avointa varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa monella tavalla ja on hyvä, että tavoitteita voidaan soveltaa toimintaan soveltuvalla tavalla.

Lain soveltamisala on määritelty järjestäjän näkökulmasta selkeästi ja kattavasti. Myös viittaus perusopetuslaissa määriteltyyn esiopetukseen on perusteltu. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot on kuvattu aiempaa

selkeämmin, ja aiemmin käytetty käsite "muu varhaiskasvatus" on korvattu käsitteellä "avoin varhaiskasvatus".

2 luku. Varhaiskasvatuksen järjestäminen (4-11 §)

Luonnoksen 4 §:ssä säädetään lapsen edun ensisijaisuudesta. Sana-
muoto on vahvempi kuin nyt voimassa olevassa lainsäädännössä, jos-
sa vaaditaan lapsen edun huomioimista. Pykälän taustalla on YK:n lap-
sen oikeuksien sopimuksen 3. artikla, ja lapsen edun ensisijaisuutta on
pidettävä läpileikkaavana periaatteena kaikkea toimintaa järjestettäes-
sä. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää lapsen edun ensisijaisuutta
tärkeänä ja on hyvä, että se on lainsäädännössä huomioitu näin vah-
vasti.

5 §:ssä säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää varhaiskasvatusta
sekä siitä, miten palveluja tulee tuottaa tai hankkia. Kunnan hankkimal-
ta palvelulta edellytetään samaa tasoa kuin mitä edellytetään kunnalli-
selta toimijalta.

5 § kolmannessa momentissa olisi säädös siitä, että palvelun käyttäjäl-
le voidaan antaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun
lain mukainen palveluseteli. Lakiehdotuksen perusteluiden mukaan
myöhemmin on tarkoitus valmistella laki varhaiskasvatuksen palveluse-
telistä. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä sitä, että mainit-
tu laki valmistellaan mahdollisimman nopeasti ja myös järjestämistapo-
jen osalta pystytään luopumaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan
lainsäädännön soveltamisesta

Uutena asiana lakiehdotuksen 5 § neljännessä momentissa säädettäi-
siin niin kutsutusta lähipalveluperiaatteesta. Vaikka Helsingissä suurim-
malle osalle palvelun käyttäjistä on pystytty tarjoamaan palvelua lähi-
palveluna tähänkin asti, pitää kasvatus- ja koulutuslautakunta hyvänä
sitä, että asiasta säädetään myös uudessa varhaiskasvatuslaissa. Lä-
hipalveluperiaate palvelee yhtenäisten ja eheidä opintojen raken-
tumista varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetuk-
seen.

Lakiehdotuksen 6 §:ssä säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää
varhaiskasvatusta asumisen ja oleskelun perusteella. Pykälä on pystyt-
ty hieman selkiyttämään suhteessa aiempaan lainsäädäntöön.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää hyvänä linjauksena sitä, että var-
haiskasvatuksen järjestäjän on toimittava yhteistyössä kunnan muiden
tahojen kanssa. Hyvää on myös maininta siitä, että lapsen tuen järjes-
tämiseksi on tarpeen mukaan toimittava yhteistyössä sosiaali- ja ter-
veydenhuollosta vastaavien tahojen kanssa.

Järjestäjän näkökulmasta laissa tulee selkeyttää tuen järjestämisen periaatteita. Tuen muodot ja käsitteet tulee saattaa yhdenmukaisiksi varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa.

Lakiehdotuksen 10 §:ssä säädetään varhaiskasvatusympäristöstä. Pykälä on monilta osin saman sisältöinen kuin nyt voimassa oleva lain-säädäntö, mutta uutena asiana ehdotukseen on otettu kohta "lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä." Tämä on kasvatus- ja koulutuslautakunnan mielestä tärkeä lisäys ja edistää toteutuessaan lasten hyvinvointia.

3 luku. Oikeus varhaiskasvatukseen (12-15 §)

Lakiehdotuksen 12 §:ssä säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen 20 tuntia viikossa tai tätä laajempaan varhaiskasvatukseen, mikäli se on tarpeen vanhemman tai muun huoltajan työssäkäynnin tai muun syyn takia. Lisäksi pykälässä säädetään lapsen oikeudesta 20 tuntia laajempaan varhaiskasvatukseen, mikäli se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että Helsingissä on kaupunginvaltuustoon päätöksellä päätetty, että kaikilla lapsilla on ilman erillistä selvitystä oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen.

13 §:ssä säädetään vuorohoidon järjestämisestä. Helsingissä järjestetään jo nykyisin varhaiskasvatusta iltaisin ja suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa myös ympärivuorokautisena hoitona perheiden tarvetta vastaavasti.

4 luku. Menettelysäännökset (16-20 §)

Lakiehdotuksen 4. lukuun on koottu ohjaukseen ja neuvontaan, hakemiseen, päätökseen, varhaiskasvatusoikeuteen liittyviin menettelyihin sekä osallisuuteen ja vaikuttamiseen liittyvät säädökset. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää kokonaisuutta selkeänä ja on hyvä, että aiemmin vain asetuksessa määritellyt hakemiseen ja paikan saamiseen liittyvät säädökset on nyt otettu lain piiriin.

Lapsen ja huoltajien osallisuuteen liittyvä 20 § on samassa muodossa kuin voimassa olevan lain 7 §. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että osallisuus on huomioitu myös uudessa lakiehdotuksessa riittävän painokkaasti.

5 luku. Varhaiskasvatuksen suunnittelu ja arviointi (21-24 §)

Varhaiskasvatuksen suunnittelua ja arviointia käsittelevä lakiehdotuksen 5. luku on suurelta osin yhdenmukainen voimassa olevan lainsäädä-

dännön kanssa. Uutena asiana lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa käsittelevään 23 §:ään on tullut maininta siitä, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi lapsen tuen tarvetta, riittävyttä ja tarkoituksenmukaisuutta on arvioitava vähintään kerran vuodessa.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta vastaisi nykyiseen tapaan varhaiskasvatuksen opettajaksi (aiempi lastentarhanopettaja) kelpoinen henkilö. Avoimeksi jää edelleen kysymys siitä, kuka vastaa perhepäivähoidossa olevan lapsen suunnitelman laatimisesta. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toivoo jatkovalmistelussa tämän asian selkeyttämistä.

6 luku. Henkilöstö, kelpoisuusvaatimukset ja niiden siirtymäsäännökset (25-33 § + 75 §:n 2 momentti ja 76 § + asetusluonnos 3 §)

Lakiehdotuksen henkilöstöä ja kelpoisuusvaatimuksia käsittävä 6. luku sisältää paljon muutoksia, joilla on merkittäviä vaikutuksia varhaiskasvatuksen järjestämiseen. Lakiehdotuksessa esitetään, että nykyiset ammattinimikkeet korvattaisiin uusilla ammattinimikkeillä varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, perhepäivähoitaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää ehdotettuja uusia nimikkeitä pääosin hyvinä ja selkeinä. Henkilöstöön liittyvä uudistus kokonaisuudessaan edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja hyvinvointia, kun varhaiskasvatuksen lapsiryhmässä on aiempaa selkeämmin edustettuna sekä pedagoginen, sosiaalityön että terveydenhuollon osaaminen ja näkökulma. Varhaiskasvatuksessa työtä tehdään paitsi lapsen, myös koko perheen kanssa, ja on hyvä, että sosiaalialan koulutuksen saaneiden työntekijöiden työpanos pystytään aiempaa paremmin suuntaamaan heidän osaamistaan vastaavalla tavalla. Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja on nimikkeenä hyvä ja vastaa aiempaa nimikettä. Varhaiskasvatuksen ammattihenkilöstön koulutuksessa tulee jatkossa kiinnittää huomiota eri ammattiryhmien keskeisen osaamisen hyödyntämiseen osana moniammatillista työtä.

Varhaiskasvatuksen opettaja on nimikkeenä hyvä ja kuvaava, ja siitä käy selvästi ilmi työn sisältö sekä se, mihin työ kohdistuu. Varhaiskasvatuksen sosionomi nimikkeenä viittaa enemmänkin tutkintanimikkeeseen.

Lakiehdotuksen luonnoksessa esitetään, että päiväkodin johtajalta vaadittaisiin jatkossa kasvatustieteen maisterin tutkinto. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tätä hyvänä uudistuksena, koska päiväkodin johtajan työ on muuttunut vuosien saatossa aiempaa vaativammaksi ja työn vaatimukset ovat moninaistuneet. Johtajan työssä on suuri yhteiskunnallinen vastuu ja hän esimerkiksi vastaa varhaiskasvatuksen ta-

voitteiden toteutumisesta yksikössään. Kasvatus- ja koulutuslautakunta katsoo, että maisteriopintoihin pitää kuitenkin jatkossa sisällyttää nykyistä enemmän johtamisopintoja.

Lakiehdotuksessa esitetään myös, että perhepäivähoitajilta edellytetään jatkossa soveltuvaa ammattitutkintoa tai muuta soveltuvaa koulutusta. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tätä hyvänä uudistuksena, mutta toteaa, että Helsingissä mainittu ammattitutkinto on vaadittu tähänkin asti, joten lakimuutos ei tältä osin vaikuta perhepäivähoidon järjestämiseen Helsingissä.

Steinerpedagogiikkaan perustuvassa varhaiskasvatuksessa jatkossa varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään olisi kelpoinen myös steinerpedagogiset varhaiskasvattajan opinnot suorittanut henkilö, mikä on tarkoituksenmukainen lisäys.

7 luku. Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus ja niiden siirtymäsäännökset (34-39 § + 75 §:n 3 momentti + asetusluonnos 1-2 §)

Luonnoksen 7. luvussa säädetään henkilöstön mitoituksesta, rakenteesta ja täydennyskoulutuksesta. Lakiehdotuksen mukaan mitoituksesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Henkilöstön rakenteeksi esitetään, että vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus.

Lakiehdotuksen perusteluissa esitetään, että henkilöstörakenteen muutosten aiheuttama nousu palkkakustannuksista olisi noin 39 miljoonaa euroa vuodessa. Helsinki vastaa noin 10 % koko maan varhaiskasvatuksesta, joten Helsingin osalta tämän laskelman mukaan kustannusvaikutus olisi 3,9 miljoonaa. Helsingissä on tällä hetkellä lastentarhanopettajia noin 40 % hoito- ja kasvatushenkilöstöstä. Henkilöstörakenteen muutokseen tulee varautua jo ennen muutoksen voimaantuloa, joten lisäkustannuksia syntyy jo ennen vuotta 2030.

Tällä hetkellä Helsingissä ei saada riittävästi koulutettuja lastentarhanopettajia avoimiin tehtäviin. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että osaavaa ja koulutettua henkilöstöä on saatavilla riittävästi. Tämä edellyttää, että koulutusmäärät ovat riittävällä tasolla. Myös varhaiskasvatuksen erityisopettajien koulutusmääriin tulee kiinnittää huomiota.

Lakiin liittyvissä siirtymäsäännöksissä esitetään, että muutokset kelpoisuusvaatimuksissa ja henkilöstörakenteessa tulevat voimaan vuonna 2030 ja ne koskevat vain siirtymäajan jälkeen rekrytoitavaa uutta henki-

löstöä. Siirtymäaika takaa varhaiskasvatuksen järjestäjälle riittävän pitkän varautumisajan.

8 luku. Salassapito ja tietojen vaihto (40-42 §)

Lakiehdotuksen luonnoksessa salassapitoa koskevat säännökset ovat aiempaan varhaiskasvatuslakiin nähden kokonaan uusia. Aiemmin varhaiskasvatukseen on sovellettu sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettua lakia. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää perusteltuna uudistuksena sitä, että jatkossa asiakkuus ei kuulu salassapidon piiriin. Muuten lakiehdotuksessa on varmistettu sekä riittävä salassapidon taso että oikeus poiketa salassapitovelvoitteista silloin, kun se on lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta perusteltua.

9 luku. Yksityisen palvelujen tuottajan järjestämä varhaiskasvatus (43-49 §)

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää hyvänä, että yksityiseen varhaiskasvatukseen liittyvät kysymykset ovat ensimmäistä kertaa kattavasti määritelty lakiehdotuksessa. Varhaiskasvatuksessa käytetään myös palveluseteliä, joka jää edelleen on osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä.

11 luku. Rahoitus ja asiakasmaksut (60-61 §)

11. lukuun sisältyvät säädökset vastaavat voimassa olevassa lainsäädännössä olevia säädöksi, eikä kasvatus- ja koulutuslautakunta näe tässä aihetta muutoksiin.

13 luku. Varhaiskasvatuksen tietovaranto ja sen käyttöönnoton aikataulusta (65-74 § + 77 §)

Lakiesityksen luonnoksessa ehdotetaan, että perustettaisiin varhaiskasvatuksen tietovaranto. Sen teknisenä ylläpitäjänä toimisi opetushallitus, joka vastaisi yleisen toiminnan ja teknisen käyttöyhteyden lisäksi tietovarannon käytettävyydestä, eheydestä ja muuttumattomuudesta sekä suojaamisesta ja säilyttämisestä. Opetushallitus myös vastaisi tietovarannon kautta tapahtuvan luovutuksen lainmukaisuudesta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta katsoo, että tietovaranto mahdollistaisi EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa edellytetyn rekisteröidyn oikeuden saada pääsy tietoihinsa aivan uudella tavalla, jota ei muuten voida vielä toteuttaa. Lisäksi näyttää siltä, että tietojen luovutukset viranomaisille olisi mahdollista hoitaa helpommin kuin tällä hetkellä muuten on mahdollista. Nämä ovat hyviä uudistuksia.

Huomioitavaa on, että tietovarasto aiotaan perustaa kopiotietovarantona ja masterdata säilyy edelleen varhaiskasvatuksen järjestäjällä. Lisäksi varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee rikastaa omaa dataansa

OPH:sta saadulla oppijanumerolla ja mahdollistaa tietojen siirto kopio-tietovarantoon. Rajapintojen osalta tulisi hyödyntää suomi.fi KAPA-palvelua. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle aiheutuu teknisestä toteutuksesta kustannuksia.

Lisäksi koska lakiesityksen mukaan varhaiskasvatuksen asiakkuus ei olisi enää lähtökohtaisesti salassa pidettävä tieto, aiheuttaa tämä luultavammin uusien ja uudenlaisten palveluiden kehitystä. Tulee myös huomioida, että osa korvattavien OPM-kyselyiden kustannuksista tulee siirtymään tietohallinnon ylläpitokustannuksiin, liittyen tiedonsiirtoon ja tiedonsiirron mahdollistamiseen kopiotietovarantoon.

14 luku. Voimaantulo (75 §)

Lain voimaantulo kannalta keskeistä on pitkä siirtymäaika henkilöstörakenteen osalta. Henkilöstörakenteeseen liittyvä 37 § ja päiväkodinjoh-tajan kelpoisuuteen liittyvä 31 § tulevat voimaan 1.1.2030. Pitkä siirty-mäaika on henkilöstön koulutuksen ja saatavuuden näkökulmasta pe-rusteltu.

Vaikutukset

Ehdotuksella on useita myönteisiä vaikutuksia lapsen saamaan palve-luun sekä sen laatuun. Lakiehdotukseen on selkeästi kirjattu lapsen edun ensisijaisuus, mitä on pidettävänä hyvänä asiana. Lapsen suojaa-miseen kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä velvoittava pykälä pa-rantaa lasten terveyttä ja hyvinvointia.

Ehdotuksen käsittämät muutokset varhaiskasvatuksen henkilöstöra-kenteessa parantavat pedagogiikan toteutumista ja eri ammattiryhmien edustus lapsiryhmässä lisää moniammatillista osaamista. Salassapi-toon liittyvät muutokset parantavat tiedon kulkua varhaiskasvatuksen ja perheiden välillä.

Ehdotus vahvistaisi varhaiskasvatuksen erityisopettajan osallistumista lapsen tuen tarpeen arviointiin sekä yhteistyötä sosiaali- ja terveyden-huollon viranomaisten kanssa. Tämä edistää lapsen hyvinvointia ja op-pimista sekä on tärkeää oppimisen jatkumon näkökulmasta.

Ehdotuksen taloudelliset vaikutukset liittyvät erityisesti henkilöstöraken-teessa tapahtuviin muutoksiin. Arvion mukaan vaikutukset olisivat noin 39 miljoonaa euroa vuodessa, mikä tarkoittaa Helsingin osalta noin 3,9 miljoonaa euroa.

Henkilöstöön liittyvät muutokset vaikuttavat myös pätevän ammattihen-kilöstön tarpeeseen ja riittävät koulutusmäärät tulee varmistaa. Lasten-tarhanopettajien ja lastenhoitajien koulutuksen paikkamääriä arvioitaes-

sa tulee huomioida myös se, että ruotsinkielistä henkilöstöä koulutetaan Helsingissä riittävästi.

Varhaiskasvatuksen tietovarannolla on taloudellisia vaikutuksia, joita on kuitenkin vaikea täysin arvioida. Ehdotuksessa on laskettu, että tietovarannon kehittämis- ja ylläpitokustannukset olisivat 890 000 euroa vuonna 2018 ja sen jälkeen 650 000 euroa vuodessa. Varhaiskasvatuksen järjestäjille ei arvioida aiheutuvan merkittäviä kustannuksia, mutta tietojen käytön ja luovuttamisen sujuvoittaminen toisi jonkin verran säästöjä pidemmällä aikavälillä.

Lausunnon keskeinen sisältö

- Lapsen edun ensisijaisuus on lakiehdotuksen keskeinen periaate, mikä on perusteltu ja hyvä ratkaisu. Samoin pedagogiikan korostaminen on lapsen edun kannalta tärkeää.
- Avoimen varhaiskasvatuksen aiempaa tarkempi määrittely on varhaiskasvatuksen järjestäjän kannalta selkeä ja hyvä ratkaisu.
- Varhaiskasvatus toteutuu jo nykyisin pääosin lähipalveluna, mutta lähipalveluperiaatteen kirjaaminen lakiin on hyvä ja perusteltu asia.
- Kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen periaatteita ei ole käsitelty lakiehdotuksessa, mikä on järjestäjän kannalta ongelmallista.
- Henkilöstön mitoittamiseen ja henkilöstörakenteeseen liittyvät muutokset ovat hyviä ja perusteltuja. Henkilöstön koulutuksesta ja koulutetun henkilöstön saatavuudesta on kuitenkin huolehdittava.
- Salassapitoon ja tietojen vaihtoon liittyvät uudistukset ovat hyviä ja helpottavat merkittävästi yhteistyötä ja tiedonsiirtoa perheiden kanssa.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle varhaiskasvatuslaiksi 6.3. mennessä.

Luonnos varhaiskasvatuslaiksi on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä virkatyönä. Valmistelussa on hyödynnetty mm. varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän esityksiä ("Kohti varhaiskasvatuslakia", opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:11) ja niistä saatuja lausuntoja sekä selvityshenkilöiden raporttia "Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017-2030" (opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:30).

Luonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi varhaiskasvatuslaki. Voimassa oleva varhaiskasvatuslaki (36/1973) kumottaisiin. Lisäksi hallituksen esitykseen sisältyy mm. ehdotus perusopetuslain ja eräiden sosiaalitoimen lakien muuttamisesta, joissa tehdään varhaiskasvatuslain

edellyttämät lakitekniset muutokset. Luonnos hallituksen esitykseksi sisältää myös luonnoksen varhaiskasvatusasetukseksi. Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2018.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto on tehty yhteistyössä suomen- ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen kanssa.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Mikko Mäkelä, kehittämisen tuen päällikkö, puhelin: 310 24378
mikko.makela(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano